

Eleazar, důslednost víry a dědictví cti

Papež František při generální audienci ve středu pokračoval v řadě katechezí o stáří a zaměřil se na postavu Eleazara, vzor věrnosti a důslednosti, který se odmítl zřítí víry i za cenu toho, že přijde o pár dnů svého života.

04.05.2022

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

V této pouti katechezemi o stáří se dnes setkáváme s biblickou postavou

jménem Eleazar, který žil za pronásledování Antiocha Epifana. Je to krásná postava, která vydává svědectví o výjimečném vztahu mezi stařeckou věrností a poctivostí víry. Byl to hrdý člověk! Chtěl bych hovořit právě o čestné víře, nikoli jen o její důslednosti, hlásání a odolnosti. Vážnost víry bývá pravidelně vystavována nátlaku, a to i násilnému, ze strany vládnoucí kultury, která se ji snaží znehodnotit tím, že s ní nakládá jako s archeologickým nálezem, starodávnou pověrčivostí, zastaralou umíněností a podobně.

Biblické vyprávění, z něhož jsme vyslechli krátký úryvek, ale které by bylo pěkné přečíst celé, líčí příběh o Židech, které králův dekret nutil, aby pozřeli maso obětované modlám. Když přichází řada na Eleazara, všeobecně váženého a vlivného, devadesátiletého starce, královi dozorčí mu radí, aby vše předstíral a

jen naoko pojedl masa, aniž by to učinil doopravdy. To je pokrytectví, náboženské pokrytectví, kterého je dost! Existuje mnohé náboženské, klerikální pokrytectví. Dozorčí tedy radí: „Zachovej se jako pokrytec, nikdo si toho nevšimne!“. Tak by se Eleazar zachránil a – jak dozorčí prohlašovali – ve jménu starého přátelství by vyhověl jejich soucitu a náklonnosti. Je to pokrytecké východisko. Vždyť, jak naléhali, se koneckonců jedná o nepatrné, bezvýznamné gesto – předstírat pokrm, ale nejíst.

Je to drobnost, ale klidná a pevná Eleazarova odpověď se odvolává na důvod, který nás musí zaujmout a jehož ústředním jádrem je toto: zneuctění víry ve stáří za hrstku dalších dní nelze porovnávat s odkazem, který je třeba zanechat mladým lidem a všem budoucím pokolením. Eleazar byl skvělý muž. Stařec, který se po celoživotní

důslednosti víry přizpůsobí a předstírá, že se jí zříká, odsuzuje novou generaci k přesvědčení, že veškerá jeho víra byla klamem a vnějším převlekem, který je možno odložit za domněnky, že si víru můžeme zachovat ve vlastním nitru. Tak tomu není, prohlašuje Eleazar, neboť takové chování nectí víru ani před Bohem. A účinky takového vnějšího zlehčování víry budou pustošivé pro vnitřní smýšlení mladých lidí. Pohledme na zásadovost tohoto muže, který myslí na mladé lidi, na budoucí dědictví, na svůj národ.

Stáří se tudíž jeví jako rozhodující a nenahraditelný prostor tohoto svědectví – a to je krásné pro ty starší z vás! Starý člověk, který by vzhledem ke své zranitelnosti souhlasil s tím, že praktikování víry lze považovat za bezvýznamné, by mladé lidi přivedl k přesvědčení, že víra nemá reálný vztah k životu. Již

od počátku by se jim jevila jako souhrn postojů, které je dle okolností možno předstírat nebo skrývat, protože žádný z nich není životně důležitý.

Starověká heterodoxní gnóze, což byla pro křesťanství prvních století velice mocná a svůdná léčka, rozvíjela právě tuto a již starou teorii: víra je spiritualita, nikoli praxe, síla mysli, nikoli forma života. Podle této hereze věrnost a čestnost ve víře nijak nesouvisí s chováním v životě, institucemi v rámci společenství a tělesnými symboly. Nijak se jich netýkají. Takový zorný úhel je velice lákavý, protože svým způsobem vyjadřuje nepopíratelnou pravdu, a sice skutečnost, že víru nelze nikdy umenšit na soubor stravovacích pravidel či společenských praktik. Víra je něco jiného. Potíž je v tom, že gnostická radikalizace této pravdy maří realismus křesťanské víry.

Křesťanská víra je totiž realistická, nespočívá v pouhém odříkávání Kréda, ale v jeho promýšlení, procítění a konání, činění rukama. Gnóze naopak navrhuje předstírání – důležité je mít vnitřní spiritualitu a pak si můžeš dělat, co chceš. To ale není křesťanské. Jedná se o první gnostickou herezi, která je nyní velice módní v mnoha duchovních centrech a vyprazdňuje svědectví těchto lidí, které vyjevuje konkrétní Boží znamení v životě společenství a odolává zvrácenosti mysli skrze tělesná gesta.

Gnostické pokušení, které je jednou – řekněme – z herezí, jednou ze současných náboženských úchylek, nepozbylo na aktuálnosti, protože v mnoha našich společenských a kulturních „trendových čarách“ bývá praktikování víry znázorňováno záporně, někdy formou kulturní ironie, jindy skryté marginalizace. Praxe víry je těmito gnostiky, kteří už

existovali v Ježíšově době,
považována za zbytečnou, ba spíše
škodlivou vnějškovost, jako
pozůstatek jakési zaostalosti či jako
maskovaná pověrčivost. Jinými slovy,
jako stařecká záležitost. Tlak, který
tato nevybíravá kritika vyvíjí na
mladé generace, je silný. Jistě, víme,
že z praktikování víry se může stát
bezduchá vnějškovost, což je jiné
nebezpečí, pravý opak. I to je pravda.
Avšak praxe víry sama o sobě taková
vůbec není. Možná se žádá právě po
nás, starcích, kteří zde ještě mezi
námi jsou, toto velice důležité
poslání: navrátit víře její čest,
navrátit jí důslednost, jakou
dovůdčil Eleazar, důslednost až do
konce. Praxe víry nesymbolizuje naši
slabost, ale je spíše znamením její
síly. Už nejsme nejmladší a když jsme
se vydali Pánovou cestou, nebylo to z
žertu! Nikoli.

Víra si zaslouží respekt a poctivost až
do konce: změnila nám život, očistila

mysl, naučila nás klanět se Bohu a milovat bližního. Pro všechny je požehnáním! Ovšem celá víra, nikoli jedna její část. Stejně jako Eleazar nebudeme o víře smlouvat kvůli hrstce klidných dní, nikoli, budeme důslední až do konce. Eleazar tak dospěl k mučednictví. Ve vsí pokoře a pevnosti tak právě ve svém stáří dokážeme, že víra není jen „pro starce“. Naopak, je záležitostí života. Věřme Duchu svatému, který vše tvoří nové, a On nám jistě rád pomůže.

Drazí bratři a sestry, kteří jste pokročili v letech, abych neužil slova „staří“, jsme v téže skupině. Prosím, podívejme se na mladé lidi: pozorují nás. Hledí na nás. Nezapomínejte na to. Napadá mne onen pěkný poválečný film: „Děti se na nás dívají“. Můžeme říci totéž o mladých: mladí lidé se na nás dívají a naše důslednost je může navést na krásnou životní cestu. Případné

pokrytectví jim naopak může hodně ublížit. Modleme se za sebe navzájem a kéž Bůh žehná všem seniorům.

RadioVaticana.cz / Rome
Reports

pdf | dokument generován automaticky
z [https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/
eleazar-duslednost-viry-a-dedictvi-cti/](https://dev.opusdei.org/cs-cz/article/eleazar-duslednost-viry-a-dedictvi-cti/)
(06.08.2025)